

סיפור החג – לצוות החינוכי ולהורים

חג המולד הוא חג נוצרי, המסמל את החיים, ההתחלה וההתחדשות. חג זה מציין את הולדתו של ישוע בדת הנצרות. החג נחוג ב-25 בדצמבר ברוב העדות הנוצריות, אולם חלק מהכנסיות המזרחיות מציינות את החג ב-7 בינואר, בגלל הלוח היוליאני (הספירה הרומית על פי יוליוס קיסר, שקדמה ללוח הגרגוריאני).

ישוע נולד למרים בבית לחם. על פי האמונה הנוצרית, ישוע הוא בן האלוהים, שנולד ממריה הבתולה ורוח הקודש, ועליו נאמר כי הוא נולד אך לא נברא. הנוצרים מאמינים כי לידתו של ישוע היא הגשמה של נבואות התנ"ך על בואו של משיח מבית דוד.

סיפור לידתו של ישוע מופיע בספרי התורה ובברית החדשה:"

"לכן ייתן אדני הוא לכם אות. הנה העלמה הרה ויולדת בן וקראת שמו עמנואל" (ישעיה, ז:14). "וגם נאמר כי ילד ילד לנו, בן נתן ואתה בית לחם אפרתה צעיר להיות באלפי יהודה, ממך לי יצא להיות מושל בישראל ומוצאתיו מקדם מימי עולם" (מיכה, ה:9).

"ויהי בימים ההם, ויצא דבר מלכות מלפני הקיסר אוגוסטוס למנות כל יושבי הארץ: הוא המפקד הראשון אשר נעשה בימי קוריניוס פחת ארם: וילכו כולם להמנות איש איש לעירו: ויעל גם יוסף מן הגליל מעיר נצרת אל עיר דוד היא בית לחם כי ממשפחת בית דוד הוא: ויבוא עם מרים המאורשה לו לבוא על הפקודים והיא הרה: ויהי בהיותם שם וימלאו ימיה ללדת: ותלד את בנה הבכור ותחתלהו בחתולות ותשם אותו באבוס כי לא מצאו מקום להם במלון: ורועים היו לנים בשדה בארץ ההיא ונוטרים את עדריהם באשמורות הלילה: והנה מלאך ה' ניצב עליהם וכבוד ה' זרח להם מסביב וייראו יראה גדולה: ויאמר אליהם המלאך אל תיראו מבשר טוב אני לכם ורב ששון לכל העם: כי מושיע יולד לכם היום הלוא הוא המשיח האדון בעיר דוד: וזה לכם האות כי תמצאו ילד בחתולתו שוכב באבוס: ופתאום נראו עם המלאך המון צבא השמים מזמרים לאלוהים ואומרים: "כבוד לאלוהים במרום, שלום עלי- ארץ, ולבני אדם ששון"

ויהי כאשר עלו מעליהם המלאכים השמימה ויאמרו הרועים איש אל רעהו נלכה נא עד בית לחם ונראה את הדבר הנעשה שם אשר הודיע לנו ה': ויחישו ויבואו וימצאו את מרים ואת יוסף והילד שוכב באבוס: ויראו וישמעו את הדבר אשר הוגד להם על הילד הזה: ויתמהו השומעים על הדברים אשר הגידו להם הרועים: ומרים שמרה את כל הדברים האלה ותהגה במ לבבה: והרועים שבו ויתנו כבוד ועוז לאלוהים על כל אשר שמעו וראו כפי אשר דיבר אליהם". (לוקס, פרק ב')

על פי האמונה הנוצרית, ישוע בא לעולם כדי לגאול את בני האדם מחטאותיהם. הוא אהב את בני האדם עד שהקריב את עצמו למען גאולתם. בנוסף, ישוע נחשב כמי שהסיר את הפער בין האל לאדם, ומאפשר לכל אדם להתקרב לאל באופן אישי.

המנהג הדתי בחג המולד הוא לערוך סעודה משפחתית בערב החג, ובחצות הלילה לערוך מיסה מיוחדת. המיסה היא אחד הסקרמנטים (טקסים) הקדושים בנצרות, מטרתה לשחזר את הסעודה האחרונה ולהטמיע את סיפור מות ישוע ואת קומו מן המתים. בחג נהוג לפקוד את הכנסיות ולקיים תפילות מיוחדות. לחג זה נוספו עם השנים מסורות חילוניות רבות ונוצרה סביבו תרבות שלמה המדגישה את התכנסות המשפחה, החברים ואת עונת החורף. בחג זה מוטיבים רבים: סנטה קלאוס, קישוט עץ אשוח, קניית מתנות לבני המשפחה ושירי חג.

סיפור החג – מותאם לילדים

סיפורו של חג המולד מתרחש לפני הרבה מאוד זמן, יותר מ-2000 שנה, פה בארץ שלנו. בתקופה ההיא, הרומאים שלטו בכל המזרח התיכון, וגם כאן. יום אחד, השליט של הרומאים, שקראו לו הקיסר אוגוסטוס, רצה למנות (לספור) את כל תושבי הארץ, כדי לדעת כמה תושבים גרים בה. כדי שיהיה סדר, הוא דרש מכל אדם ללכת אל העיר או הכפר בו הוא נולד, ושם להירשם כדי שידעו שהוא הגיע. בעיר אחת שקראו לה נצרת חיו מרים ויוסף. הם גרו בעיר נצרת, אבל שניהם נולדו בעיר בית לחם, ולכן הם היו צריכים ללכת אליה כדי להירשם. מרים הייתה בהריון וכשהגיעו לבית לחם, הגיע הזמן שבו היא הייתה צריכה ללדת את התינוק שבטנה. מרים ויוסף לא מצאו מקום ללון בבית לחם כי הרבה אנשים כמוהם הגיעו לעיר, וכל בתי המלון היו מלאים. אבל הלידה כבר הגיעה, ובלית ברירה, הם מצאו מקום צנוע – מערה ששימשה כאורווה וישנו בה חיות: פרות, עזים וכבשים. מרים ילדה את התינוק, ושמה אותו באבוס (מתקן ארוך ממנו אוכלות החיות). היה זה חודש דצמבר, תחילת עונת החורף, ובמערה היה קר מאוד. מרים עטפה את התינוק במטפחת הראש שלה, והחיות עמדו מסביבו וחממו אותו.

עם לידתו של התינוק, נראה בשמיים כוכב זוהר. רועי צאן שהיו באזור ראו את הכוכב והתפלאו לראות מלאכים שירדו מהשמיים ובישרו להם שנולד תינוק מיוחד, שיעזור לכל האנשים ויביא לעולם אהבה ושלווה. בגלל שתינוק זה יושיע (יציל) את העולם מכל הדברים הרעים, נקרא שמו **ישוע**.

אל המערה הגיעו שלושה מלכים, שהגיעו מארצות רחוקות בעקבות הכוכב, והביאו מתנות לרך הנולד: זהב, מור ולבונה.

מאז, כל שנה חוגגים הנוצרים את יום הולדתו של ישוע, הוא חג המולד.

בהמשך חייו הפך ישוע למורה עבור תלמידים רבים, אשר הקשיבו לתורתו ולדברים שאמר. גם לאחר מותו השפיע ישוע על מאמינים רבים אשר היו הראשונים בדת הנצרות, אותה אנחנו מכירים עד היום. בגלל שישוע גדל בנצרת, קראו לו "הנוצרי" וכל מי שהלך אחריו והאמין בו, נקרא נוצרי. ומכאן השם נוצרים והדת הנוצרית.

מנהגי החג

תפילה בכנסיה

בליל חג המולד נהוג ללכת להתפלל בחצות הלילה בכנסיה. פעמוני הכנסיות מצלצלים בחצות לקראת המיסה. תפילה זו נקראת "מיסה" והיא אחד הסקרמנטים (הטקסים) הקדושים בנצרות. אנשים רבים אף נוסעים להתפלל את מיסת החצות בכנסיית המולד שבבית לחם.

ארוחה חגיגית

בליל חג המולד ב 24 בדצמבר נהוג להתכנס כל המשפחה המורחבת ולעיתים גם להזמין חברים לסעודה חגיגית. נהוג לאכול צלי הודו, ערמונים קלויים, שוקולדים בצורת סנטה קלאוס ובצורת כוכב ומלאך ועוגות עם פירות יבשים ואגוזים שנקראת שטולן.

פאפא נואל \ סנטה קלאוס

דמות זו היא דמות אגדית מסורתית המבוססת על דמות הקדוש ניקולאס, שעל פי המסורת מביאה מתנות לילדים בבוקר חג המולד. סנטה קלאוס מתואר לרוב כאדם שמנמן בעל זקן לבן ושופע ולבוש אדום ולבן. הוא נוסע במזחלת הנמשכת ע"י איילי צפון. האדום הוא סמל האהבה והלבן סמל הטהרה והשלום.

על פי המסורת האנגלו-אמריקנית מגיע סנטה קלאוס בערב החג על מזחלת, הרתומה לאיילים צפוניים, ונוחתת על גגות הבתים. הוא משתלשל סנטה קלאוס מן הארובה, משאיר בבית מתנות לילדים, וטועם מן המזון שהושאר לו. ביתר ימות השנה עוסק סנטה קלאוס בהכנת המתנות, ובעריכת רשימות לגבי הילדים הטובים הראויים לקבל את המתנות. המסורת הבריטית משייכת את קבלת המתנות להתנהגות "טובה" או "רעה".

עץ אשוח וקישוטים

בחג המולד, מקשטים את הבתים ואת עץ האשוח בקישוטים מבריקים, מנורות ובנרות הממלאים את המרחב באורם. נהוג לקנות מתנות לבני המשפחה ולהניחם תחת עץ החג. יש מקומות בהם נהוג גם להמחיש את אירוע לידת ישוע. בונים למרגלות העץ מערה ובתוכה המשפחה הקדושה דמות מרים ויוסף וישוע התינוק ישן באבוס, ומחוץ המלאכים והרועים המביאים מתנות לישוע.

חגיגות ותהלוכות

החגיגות והתהלוכות משתנות ממקום למקום ומתקופה לתקופה. במדינות אחדות יש תהלוכות מפוארות עם צופים ואנשים לבושים באדום ולבן, רוקדים מנגנים ושרים שירי חג המולד, מקיימים מופעי זיקוקים ומחלקים לבתים מתנות על ידי דמות סנטה קלאוס (דמות מחופשת).

שוק חג המולד

בכל המדינות בהם חוגגים את החג, מתקיים בחודש דצמבר שוק חג המולד. בקניונים, בחנויות ובשווקים העתיקים נמכרים בגדים ואביזרים למיניהם מקושטים בסמלי החג. עצי אשוח, קישוטים, כלי בית ומתנות. חלונות הראווה מנצנצים למרחוק. גם בארץ, בערים בהן כנסיות וקהילות נוצריות גדולות, נהנים התושבים והתיירים מאווירת השווקים של חג המולד. (למשל: שוק חג המולד בנצרת, וקריסמס מרקט בירושלים, חנויות ביפו). בחיפה חוגגים את חג החגים המשותף לשלושת הדתות המונותיאיסטיות תחת השם "חג האורות/ עיד אל אנואר".

ארגונים נוצרים ובתי הספר הנוצרים מקיימים דוכנים למכירת אביזרים וקישוטי החג, חלק ניכר מהרווחים נתרם לנזקקים ולעניים.

החג של החגים

החג של החגים הוא מנהג ישראלי, שהחל בחיפה. במועד זה מציינים את חגי האור: חנוכה וחג המולד, וכן את החג המוסלמי הקרוב למועד (חודש דצמבר). החג החל בשנת 1993, אז נחוג גם חג הרמדאן, שתאריכו משתנה בכל שנה, בהתאם ללוח השנה המוסלמי. את החג של החגים מציינים בטקסים, מופעים ותהלוכות וכן קישוטים רבים ברחבי העיר, המסמלים את שלושת החגים של שלושת הדתות המונותיאיסטיות: יהדות, נצרות ואסלאם.

[קישור למאמר על החג של החגים בחיפה](#)

ערכי החג והתאמה לערכי יד ביד

- **אהבה** - חג זה מאופיין באהבת אדם לחברו ולמשפחתו. אהבה של אדם לאלוהיו.
- **שמחה** חג המולד מלווה בשמחה רבה, קישוט הרחובות והבתים, אווירת החג, השירים והמתנות יוצרים תחושת שמחה. חג זה בא להזכיר לאדם לשמוח בחייו שלו ולשמח אנשים אחרים סביבו.
- **שלום** לשאוף ולפעול למען שלום בין אנשים ובעולם כולו. זו הייתה בשורת המלאכים לרועים ששרו, "כבוד לאלוהים במרום ושלום עלי-ארץ" (לוקס 2:14).
- **צניעות** החג מדגיש את ערך הצניעות. ישוע המלך המשיח, מושיע העולם, נולד באבוס, מקום משכנם של בעלי החיים, כלומר מקום צנוע.
- **תקווה ודוגמא אישית** - חג המולד מלמד אותנו שיעור מחייו של ישוע, שסלח לחוטאים ועזר לנזקקים. גם אנחנו, אם נחיה חיים ישרים, נהווה דוגמא לאחרים. ובזה נטע את התקווה לחיים טובים יותר.
- **ערך האור** - אור מסמל את הדרך הישרה. כשהדרך מוארת, אפשר לצעוד בבטחה. ערך האור, הוא גם מטאפורה לאור שכל אדם נושא בתוכו ובכוחו של כל אדם להאיר מקומות חשוכים.

דגשים לסביבת חינוך רב תרבותית

חג מולד הוא חג דתי נוצרי המתייחס ללידת המשיח דרך נס ממריה הבתולה ומרוח הקודש. על פי האמונה הנוצרית העקרונית, ישוע הוא בן האלוהים. הנוצרים מאמינים באלוהים אחד, בשלוש דמויות: האב, הבן ורוח הקודש.

בסביבה רב תרבותית בה יש ילדים מדתות שונות ומשפחות בעלות זיקה או חוסר זיקה לדת, יש לקחת משנה זהירות בסיפורים הדתיים, או אלו שמקושרים ישירות לנושא האלוהות, ולשים דגש רב יותר על מנהגים וערכים. כאמור, סיפור חג המולד הוא סיפור המבוסס על האמונה הנוצרית, וכולל תכנים מורכבים של קדושה, אלוהות, חטאים ועוד.

בסביבה רב תרבותית, לא נכנס לנבכי האמונה בגיל צעיר. החל מכיתה ג', במסגרת מורשת תרבות הדת, ניתן להתחיל ולקרוא את תכני הברית החדשה ולהתעמק בסיפור.

כמו כן, יש לקחת בחשבון שיתכנו משפחות נוצריות או חצי נוצריות שאינן ערביות – ולתת מקום למנהגים וסיפורים נוספים של משפחות אלו.

פעילויות חינוכיות לקראת החג

אפשרויות לקישוט הגן

סביבה חינוכית בנושאים: יצירת אווירת חג המולד, העמדת עץ לתקופת החגים. הכנת קישוטים שונים לעץ- כדורים וכוכבים, מלאכים ונרות. הכנת מתנות אחד לשני, יצירת כרטיסי ברכה למשפחה. עבודה על נושא החורף, אורות.

סיפורים ושירים

<p><u>שיר "אפראח אל עיד" שמחת החג</u> מערכת ח'רד מע'נא עמ 14-15</p>	<p><u>שיר "לילת עיד" - ליל חג</u></p>	<p><u>שיר של הזמרת הלבנונית פירוז "תלג' תלג"</u></p>
<p>סיפור "אל מוסחראתי ובאבא נואל"</p>	<p><u>שיר- מנצנץ כוכב קטן</u></p>	<p><u>שיר "דאוי ביליאלי סעידה"</u></p>
<p>סיפור הכבש פופו והשועל/ עבדאללה עישאן תורגם לעברית ע"י ד"ר מחמוד</p>	<p>סיפור "אל ח'רוף פופו ואת'עלב"</p>	<p>סיפור "עינדמא אשעורו ביסעאדה"</p>
<p>סיפור המתנה הכי טובה בעולם/ ג'ונטן אמט</p>		

אוכל ובישול

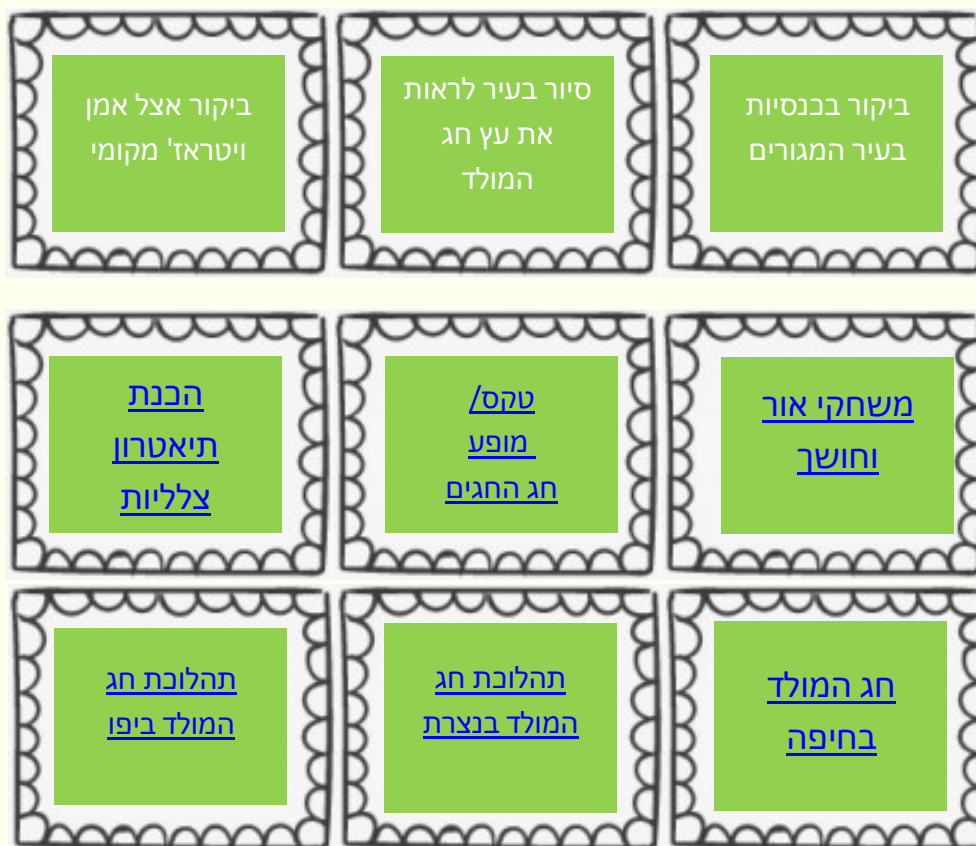

יצירה ואמנות

מרחב וסביבה, פעילויות קהילתיות (PBE)

חג שמח!

